

NOTAT

Til ministeren

1. april 2008

Kommenteret høringsnotat til lovforslag om fribyer

Kulturministeriet udsendte den 22. februar 2008 forslag til lov om ændring af litteraturloven (fribyordning) til høring med frist til den 6. marts 2008.

Ved fristens udløb havde Kulturministeriet modtaget 23 høringssvar, se bilag 1.

I det følgende redegøres for hovedsynspunkterne i de modtagne høringssvar.

1. Vedrørende ønske om udvidelse af ordningen til andre kunstnergrupper

Freemuse, Dansk Forfatterforening, Dansk Kunstnerråd, Dansk PEN, Danske Mediers Forum og Københavns Kommune støtter forslaget om en fribyordning men bemærker samtidig, at det ikke kun er formidlere af det skrevne ord, der udsættes for repressalier og censur rundt om i verden, men at en lang række andre kunstnergrupper end netop forfattere – f.eks. billedkunstnere, dramatikere, musikere og sangskrivere er i præcis den samme truende situation, og at også andre kunstnergrupper end forfattere spiller en vigtig rolle i formidling af politiske og religiøse budskaber.

De nævnte organisationer og kommuner mener derfor, at fribyordningen bør etableres således, at den inkluderer alle kunstnergrupper, således at f.eks. forfulgte musikere, komponister, billedkunstnere, fotografer, film- og teaterfolk ligeledes kan opnå midlertidig opholdstilladelse i danske fribyer.

Dansk Forfatterforening foreslår lovforslaget ændret, således at der åbnes mulighed for, at kulturministeren kan godkende internationale organisationer, der har til formål at hjælpe forfulgte kunstnere, uanset hvilken form for kunstnerisk virksomhed disse udøver. Københavns Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg opfordrer til, at der i forlængelse af forslag om lov om ændring af lov om litteratur stilles forslag til lovændringer inden for de øvrige kunststøtteordninger.

Freemuse mener, at lovudkastet i den udformning, det har nu, er diskriminerende, og ønsker lovudkastet ændret, således at det omfatter såvel forfulgte forfattere og udgivere som kunstnere, herunder musikere, tekstforfattere og komponister. Freemuse mener ikke, at man i en fribyordning bør skelne mellem tekstforfatteren, som gennem sange når ud til et millionpublikum og dermed påkalder sig korrupte statsledere og religiøse fundamentalisters vrede – og forfattere, som når et (ofte) mindre publikum, men som påkalder sig samme magthaveres vrede, fordi bogen læses af den uddannede elite i landet.

Dansk Kunstnerråd påpeger, at der vil være mulighed for at få assistance i forbindelse med udvælgelsen af kunstnere fra andre internationale organisationer end ICORN, f.eks. organisationer som Freemuse, Cartoonists' Rights Network, International Committee for Artists' Freedom og Writers in Prison Committee mv. Endelig finder Dansk Kunstnerråd, at kommunerne bør have mulighed for at forlænge et fribyophold, hvis det skønnes, at den pågældende kunstner ikke har mulighed for at vende tilbage til hjemlandet under sikre forhold efter 2 år.

Dansk PEN udtrykker anerkendelse af, at der nu ligger et konkret lovforslag om fribyer i Danmark. Samtidig bemærker PEN, at en lang række andre kunstnergrupper end netop forfattere – f.eks. billedkunstnere, dramatikere, musikere og sangskrivere – er i præcis den samme truende situation. Dansk PEN foreslår derfor, at også andre kunstnere, eksempelvis sangskrivere og musikere, kan omfattes af fribyordningen og påpeger, at der findes der velfunderede, troværdige og solide internationale organisationer der i tvivlstilfælde vil kunne bruges som sparringspartnere, især PENs søsterorganisation Freemuse. Dansk PEN bakker dog op om lovforslagets pointering af ICORNs og International PENs Writers in Prison Committee's afgørende rolle i vurderingen og udvælgelsen af de personer der måtte søge om et fribyophold i Danmark.

Kulturministeriets kommentar:

Kulturministeriet skal bemærke, at det er som international ordning for forfattere og skribenter, at fribyordningen er kendt, gennemprøvet og respekteret i en lang række lande, og at regeringen derfor finder, at det er fornuftigt, at Danmark læner sig op af de internationale erfaringer, der igennem mange år er blevet gjort med fribyerne i regi af den internationale fribyorganisation ICORN, som netop retter sig mod forfattere/skribenter. Endvidere er det for regeringen væsentligt, at der sættes nogle meget klare grænser for, hvem der kan blive omfattet af ordningen, sådan at der ikke opstår urealistiske forventninger til ordningens omfang.

2. Vedrørende ønske om præcisering af, at ordningen også omfatter udgivere, journalister, satiretegnere m.v.

Danske Mediers Forum ønsker, at det kommer til at fremgå af selve lovteksten, og ikke kun af bemærkningerne, at fribyordningen også kan omfatte udgivere, forlæggere og redaktører. Endvidere anbefaler Danske Mediers Forum, at dagbladenes verdensorganisation WAN (World Association of Newspapers) inddrages i godkendelsesproceduren.

Journalistforbundet: Journalistforbundet er positiv overfor lovforslaget og ser en dansk fribyordning som et af mange elementer i dansk arbejde for ytringsfriheden. Forbundet ønsker en præcisering i lovteksten af, at ikke kun forfattere, men også journalister, tegnere mv. er omfattet. Endvidere bemærker Journalistforbundet, at ordningen ikke kun bør tilgodesee højtprofilerede forfattere men også forfattere af mere ydmyg karakter.

Rådet for Etniske Minoriteter anfører, at det er paradoksalt, at der i lovforslaget henvises til offentliggørelsen af de såkaldte Muhammed-karikaturer, når karikaturtegnere ikke kan opnå beskyttelse efter den foreslåede ordning, og at sagen fra Berlin om protester imod indholdet af en dansk kunstudstilling ligeledes viser, at det langt fra kun er skriftlige ytringer, der fremkalder protester og trusler, som potentielt bringer ytringsfriheden i fare.

Kulturministeriets kommentar:

Kulturministeriet skal bemærke, at det fremgår af de almindelige bemærkninger, afsnit 4.2, at udtrykket ”skribent” bl.a. omfatter redaktører, oversættere, forlæggere, journalister og illustratører samt andre personer, der formidler det skrevne ord og andres ytringer som f.eks. udgivere, forlæggere, redaktører m.fl. Endvidere er der i de almindelige bemærkninger, afsnit 3.2.1, henvist til den internationale fribyorganisation ICORNs kriterier for, hvem der kan blive optaget på ICORNs liste over forfulgte forfattere m.v., som bl.a. omfatter skønlitterære forfattere, faglitterære forfattere, dramatikere, digtere samt redaktører, oversættere, forlæggere, journalister og satiretegnere. Disse persongrupper, herunder satiretegnere/illustratører, vil således være omfattet af den foreslåede ordning. Der er ikke i ICORNs kriterier for skribentvirksomhed lagt vægt på berømmelse, profilering, salgstal eller lignende.

3. Vedrørende finansiering af fribyordningen

Kommunernes Landsforening har afgivet enslydende høringssvar til Kulturministeriet og Integrationsministeriet. KL har ingen bemærkninger til selve ordningen med, at kommunerne får mulighed for at bevilge fribyophold til udenlandske forfattere.

KL anmoder dog om, at formuleringen ”forsørge udlændingen og dennes familie” defineres nærmere, således, at det bl.a. fremgår, at kommunerne ikke skal afholde udgifter til fx sygehusophold og ydelser fra den offentlige sygesikring, samt at det præciseres, at hvis en fribyforfatter flytter til en anden kommune, er det Udlændingenservices forpligtelse at afholde eventuelle udgifter, således at disse udgifter ikke vil påhvile tilflytningskommunen.

Kulturministeriets kommentar:

Ifølge reglerne for offentlig sygesikring er personer, der har opholdstilladelse i landet, omfattet af den offentlige sygesikring. Dette vil også gælde forfattere m.v., der får opholdstilladelse i medfør af fribyordningen. Der er således ikke tale om, at fribykommunerne skal afholde sygehusudgifter og udgifter til ydelser fra den offentlige sygesikring. Lovforslaget er derfor ændret på dette punkt i overensstemmelse med det anførte. Det fremgår således af det fremsatte lovforslag alene, jf. afsnit 4, at der med kulturministerens lovforslag skabes mulighed for, at kommunerne kan yde den enkelte forfatter m.fl. og dennes eventuelle familie økonomisk støtte under fribyopholdet i kommunen, idet fribyordningen bl.a. indebærer, at byerne skal stille en møbleret bolig til rådighed samt give økonomisk støtte til forfulgte forfattere og skribenter.

For så vidt angår KLS kommentarer om ansvaret for eventuelle udgifter i tilfælde af, at en forfatter flytter til en anden kommune, bemærkes at grundlaget for et fribyophold bl.a. er en aftale mellem værtskommunen og den pågældende forfatter m.fl. om opholdet i kommunen. Integrationsministeriet har oplyst, at efter udlændingeloven kan en tidsbegrænset opholdstilladelse inddrages, når grundlaget for opholdstilladelsen ikke længere er til stede. Det kan således få konsekvenser for udlændingenes og dennes eventuelle families adgang til at opholde sig i Danmark, hvis udlændingens og dennes familie tager ophold i en anden kommune. Derfor indgår det i integrationsministerens lovforslag, at kommunalbestyrelsen skal underrette Udlændingesservice, hvis en udlænding under et fribyophold opgiver sin bopæl i kommunen. Udlændingesservice vil herved få kendskab til sager, hvor det kan komme på tale at inddrage opholdstilladelsen. Hvis opholdstilladelsen inddrages (og den pågældende ikke opnår et andet opholdsgrundlag), skal han eller hun udrejse af Danmark.

Hvis opholdstilladelsen ikke inddrages, (eller hvis udlændingen opnår et andet opholdsgrundlag), vil han eller hun fortsat have lovligt ophold i Danmark. Tilflytningskommunen vil med hensyn til evt. udgifter, som kommunen måtte få som følge af den pågældendes ophold, være stillet på samme måde, som når andre udlændinge med opholdstilladelse bor i kommunen.

Det bemærkes, at det forventes, at der kun vil være tale om et mindre antal udlændinge, der kommer her til landet som led i fribyordningen.

Århus Kommune vurderer, at den foreslåede lovændring vil give tilstrækkelig hjemmel til, at en kommune kan tilslutte sig ICORN-netværket og opfylde betingelserne for at huse én eller flere forfulgte forfattere med familie. Endvidere bemærker Århus Kommune, at man er interesseret i at tilslutte sig ICORN-netværket og huse mindst én forfulgt forfatter, men at det hele tiden har været forudsætningen for denne positive stillingtagen, at staten som minimum afholder halvdelen af de direkte udgifter til rejse, bolig, ophold m.v. for den forfulgte forfatter og vedkommendes familie, svarende til den refusionsats, der findes i integrationsloven. Ballerup Kommune foreslår, at der oprettes en statslig pulje, som kommunerne kan søge tilskud i til dækning af en del af udgifterne ved fribyordningen samt en særlig pulje til dækning af f.eks. store rejseudgifter.

Danmarks Biblioteksforening mener, at det er en betingelse for fribyordningen, at de udgifter, der er forbundet med forfatternes ophold, deles ligeligt mellem staten og den kommune, hvor den pågældende forfatter er bosat.

Kulturministeriets kommentar:

Som det fremgår afsnit 4.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, forudsættes udgifterne til forfatternes ophold afholdt af de kommuner, der vælger at tilslutte sig ordningen det kommunerne. Idet det samtidig af afsnit 4.3 i de almindelige bemærkninger fremgår, at der er tale om en frivillig ordning, er det kommunernes egen afgørelse, om de vil påtage sig et sådant ansvar. Som yderligere nævnt i afsnit 4.3. i de almindelige bemærkninger er det Kulturministeriets

hensigt at oprette en støtteordning, som skal støtte fribyforfatteres aktiviteter, eksempelvis udgivelser på enten dansk eller på hjemlandets sprog samt kulturelle arrangementer. Kulturministeriet vil i givet fald i en årrække bidrage til en sådan støtteordning med op til 1 mio. kr. årligt.

Ballerup Kommune bemærker, at det ikke fremgår klart af lovforslaget, om der skal ske en beskatning af boligen, eller om der skal være egenbetaling for boligen. Endvidere foreslår kommunen, at ordningen følger reglerne for kontanthjælpsmodtagelse.

Kulturministeriets kommentar:

For så vidt angår de økonomiske rammer for kommunernes støtte til forfattere m.v. under fribyordningen, fremgår det af de almindelige bemærkninger, afsnit 3.2.2, at der af ICORNs charter følger en række betingelser, der skal opfyldes af den enkelte by, som ønsker at indgå aftale med ICORN og opnå medlemskab af netværket. Den enkelte by skal bl.a. bistå med at skaffe forfatteren og dennes eventuelle familie opholdstilladelse, sørge for bolig, understøtte forfatteren og dennes eventuelle familie økonomisk under opholdet samt understøtte den enkelte forfatters deltagelse i byens sociale og kulturelle liv og udpege en kontaktperson. Nettoniveauet for den kommunale støtte til forfatterne m.v. er således fastsat i den internationale organisation ICORNs charter, hvoraf fremgår, at den enkelte by som udgangspunkt skal påtage sig et værtskab for forfatteren for en periode på to år, hvilket bl.a. indbefatter:

- at stille en møbleret bolig til rådighed,
- at understøtte forfatteren og dennes eventuelle familie økonomisk med et beløb på 1100-1500 euro om måneden,
- at understøtte den enkelte forfatters deltagelse i byens sociale og kulturelle liv,
- at sikre adgang til skolegang til eventuelle børn og adgang til offentlig transport, biblioteker og sprogundervisning.

For så vidt angår spørgsmålet om beskatning bemærkes, at der vil ske en almindelig indkomstbeskatning af de indtægter, som fribyforfatterne vil få i form af ydelser fra kommunerne på samme måde, som der også betales skat af sociale ydelser eller f.eks. kunstnerydelser og legater fra Statens Kunstfond. Den nærmere fastlæggelse af det præcise niveau for kommunernes forsørgelse inklusive beskatning vil blive afklaret i forbindelse med implementeringen af ordningen, således at nettoniveauet, dvs. ydelserne efter skat, vil følge betingelserne i ICORNs charter.

4. Vedrørende udgifter til forfatternes sikkerhed

Århus Kommune nævner, at kommunen forudsætter, at eventuelle udgifter til sikkerhed for forfatteren og dennes familie gennemføres og finansieres af de nationale sikkerhedsmyndigheder uden kommunal involvering.

Kulturministeriets kommentar:

Justitsministeriet har oplyst, at Politiets Efterretningstjeneste kan oplyse, at beskyttelse af truede personer som udgangspunkt varetages af myndighederne i det

land, hvor den truede person opholder sig. Omfanget af en eventuel politimæssig indsats til beskyttelse af personer afhænger af den konkrete trusselsvurdering i forhold til den pågældende. Afhængig af truslens karakter og styrke vil der således kunne iværksættes tiltag af varierende intensitet. I Danmark varetages opgaven med personbeskyttelse af Politiets Efterretningstjeneste, og udgifterne hertil afholdes inden for politiets bevillinger.

4. Andet

Det Humanistiske Fakultet Syddansk Universitet kan fuldt ud tilslutte sig lovforslaget og vil gerne være sparringspartner for kommuner samt tilbyde biblioteksstøtte og anden faglig støtte til forfattere.

Kunstrådet har den kommentar til lovforslaget, at ordet ”satiretegnere” under kapitel 3, afsnit ”Forfattere og skribenter mv.,” ønskes ændret til ”illustratorer”.

Kulturministeriets kommentar:

Kunstrådets forslag er af redaktionel karakter og er indarbejdet i lovforslagets bemærkninger, idet det understreges, at der ikke er tilsigtet nogen ændring af betegnelsens indhold.

Bilag 1

Skrevet med fed: Kommentarer

Andre: Ingen kommentarer

Høringssvar vedrørende ændring af litteraturloven (fribyordning)

1. **Ballerup Kommune**
2. **Danmarks Biblioteksforening**
3. **Dansk Forfatterforening**
4. **Dansk Kunstnerråd**
5. **Dansk PEN**
6. **Danske Mediers Forum**
7. Danske Regioner
8. Datatilsynet
9. **Det Humanistiske Fakultet Syddansk Universitet**
10. Det Humanistiske Fakultet Aalborg Universitet
11. Det Humanistiske Fakultet Københavns Universitet
12. Frederiksberg Kommune
13. **Freemuse**
14. **Journalistforbundet**
15. Kolding Kommune
16. **Kommunernes Landsforening**
17. **Kunstrådet**
18. **Københavns Kommune**
19. Ministeriet for Videnskab: Teknologi og Udvikling
20. **Rådet for Etniske Minoriteter**
21. Trykkefrihedsselskabet
22. Velfærdsministeriet
23. **Århus Kommune**